

Satversmei neatbilst Civilprocesa likuma norma par apelācijas instances sprieduma spēkā stāšanos

Šodien, 2. jūnijā, Satversmes tiesa pieņēma spriedumu lietā Nr. 2007-22-01 “Par Civilprocesa likuma 434. un 464. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 82., 86. un 92. pantam”.

Satversmes 1. pants noteic, ka Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika, Satversmes 82. pants noteic, ka tiesu Latvijā spriež rajona (pilsētas) tiesas, apgabaltiesas un Augstākā tiesa, Satversmes 86. pants noteic, ka tiesu var spriest tikai tie orgāni, kuriem šīs tiesības piešķir likums, un tikai likumā paredzētā kārtībā, savukārt Satversmes 92. pants paredz ikvienas personas tiesības aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā.

Civilprocesa likuma 434. pants noteic, ka apelācijas instances tiesas spriedums stājas likumīgā spēkā tā pasludināšanas brīdī, bet likuma 464. pants nosaka rīcības sēdes kārtību, izskatot lietu kasācijas instancē; pantā citastarp noteikts, ka kasācijas tiesvedība tiek izbeigta, ja senatoru kolēģija vienbalsīgi atzīst, ka kasācijas sūdzība neatbilst likuma prasībām.

Lietā tika apvienotas pēc SIA “Zeltaleja-1” un Jāņa Kalniņa konstitucionālām sūdzībām ierosinātās lietas.

Satversmes tiesa atzina Civilprocesa likuma 434. pantu par neatbilstošu Satversmei un spēkā neesošu no 2008. gada 1. jūlija, bet 464. pantu par atbilstošu Satversmei.

Satversmes tiesa konstatēja, ka Civilprocesa 434. panta leģitīmais mērķis ir nodrošināt strīdu ātrāku un efektīvāku izskatīšanu un mazināt tiesu noslogotību, tomēr pantā paredzētais ierobežojums neatbilst samērīguma principam. Proti, kasācijas instancē tiek pārsūdzēts spriedums, kas ir stājies spēkā un, iespējams, jau ir izpildīts. Tiesa atzina, ka normā ietvertais ierobežojums var radīt situāciju, kad apelācijas instances sprieduma pārsūdzēšana kasācijas kārtībā kļūst bezjēdzīga un neveicina lietā iesaistīto personu interešu aizsardzību. Tiesa norādīja, ka, lai arī valstij nav pienākums garantēt ikviena sprieduma pārsūdzību, gadījumos, kad tas ir paredzēts, pārsūdzībai jābūt efektīvai.

Attiecībā uz Civilprocesa 464. pantu Satversmes tiesa atzina, ka šajā pantā noteiktā lēmuma pieņemšanas kārtība tiesību uz taisnīgu tiesu īstenošanu nepadara neefektīvu. Senāta rīcības sēde var pieņemt lēmumu par kasācijas tiesvedības izbeigšanu tikai un vienīgi tad, ja senatoru kolēģijas lēmums par to, ka kasācijas sūdzība neatbilst likuma prasībām, ir vienbalsīgs. Savukārt, ja kaut viens no senatoriem uzskata, ka lieta izskatāma kasācijas instancē, senatoru kolēģija pieņem lēmumu par lietas nodošanu izskatīšanai kasācijas kārtībā. Pastāvot šaubām par to, vai lieta nododama izskatīšanai kasācijas instancē, lēmums tiek pieņemts par labu lietas izskatīšanai kasācijas kārtībā. Vienlaikus tiesa vērš uzmanību uz to, ka Civilprocesa likumā būtu jāprecizē tiesiskais regulējums, kas noteic Senāta rīcības sēdes kompetenci, lemjot par lietas nodošanu izskatīšanai kasācijas kārtībā.

Tiesa arī konstatēja, ka lietas izskatīšanas laikā – 2008. gada 22. maijā – Saeimā tika pieņemti grozījumi Civilprocesa likumā un likuma 434. pants tika izteikts jaunā redakcijā. Tika grozīta arī otrā apstrīdētā norma – Civilprocesa likuma 464. pants, kā arī likums papildināts ar 464.1 pantu. Šīs lietas ietvaros grozījumu atbilstība Satversmei netika vērtēta.

Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un nepārsūdzams. Tas stāsies spēkā publicēšanas laikrakstā “Latvijas Vēstnesis” dienā. Sprieduma teksts ir pieejams arī Satversmes tiesas mājas lapā <http://www.satv.tiesa.gov.lv>.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājas lapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Satversmes tiesa
tiesa@satv.tiesa.gov.lv
67210274